

Marian Font
Antej. 199
Capital

la humanitat

Fundador: LLUIS COMPANYS

SEGONA EPOCA
ANY II - NÚM. 8

Solicitado el Registro como artículo de Segunda Clase en la Adm. de Correos de México, D. F.

Editor: M. Rouret Callol
MEXICO, D. F. - OCTUBRE DE 1944

...ESTAR A LES ORDRES DE LA PATRIA, SENTIR-SE CADA DIA MES CATALANS, I PROCURAR PER TOTS ELS MITJANS NO ENFONDIR CAP DIFERENCIA ENTRE NOSALTRES, NI FINIS ENTRE AQUELLS QUE SENSE COMPARTIR ELS NOSTRES PUNTS DE VISTA POLITICS ES MOUEN I VIUEN PER LA MATEIXA CAUSA: LA LLIBERTAT DE CATALUNYA!

(Paraules de Miquel Santaló, Delegat del President de la Generalitat, pronunciades en la darrera assemblea d'E. R. de C.)

Han passat dos cents anys del dia en que Catalunya, per la força de les armes, va perdre les seves llibertats. Commemorant aquell Onze de Setembre, Esquerra Republicana de Catalunya a Mèxic promet novament fidelitat als principis bàsics del Partit i reafirma que Catalunya és una nació amb tots els drets que la nació comporta. Qualsevulla circumstància de lloc i de temps, d'obligació o d'imposició, no han minvat ni minvaran mai el nostre fervor per arribar a l'obtenció de les fites definitives i justes de la nostre pàtria.

(Proposició aprovada en la darrera assemblea celebrada per E. R. de C. a Mèxic)

EDITORIAL

L'actuació del Plé del Consell Directiu d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA a Amèrica fou conseqüència de l'ocupació de França pels nazis. Altrament, els dirigents d'E. de R. C., d'acord amb les autoritats catalanes, hem cregut sempre que l'acció principal per al recobrament de Catalunya com per a l'ajut als nostres compatriotes en els camps i companyies de refugiats a França, havia d'ésser dirigida des de França mateix, i per això vam renunciar des d'un bon principi i mentre es va poder fer quelcom per a complir aquests deures, a la cordial hospitalitat americana.

El camí de la victòria acosta l'hora de reprendre les activitats patriòtiques prop del Pirineu; ens cal creure que la llibertat de França escursarà el temps a la tirania ultramontana de l'Espanya d'en Franco.

Nuclis importants d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA restaren enllà el nostre Pirineu; nuclis importants tant per la seva representació i per la seva condició de dirigents com pel seu nombre: el nostre venerable President interí de la Generalitat senyor Josep Irla, el nostre benivoluntat company, Secretari general del Partit, en Josep Tarradellas, acompanyat d'un grup d'amics de significació en la política i en les lletres catalanes — a hores d'ara probablement reintegrats a la terra catalana de França, o tal vegada camí de París —, Lluís Nicolau d'Oliver, figura senyera de "Acció Catalana" i de la nostra intel·lectualitat, i nombrosos dirigents d'aquest partit amic, amb els quals vam ratificar la nostra col·laboració política fa poc més de dos anys.

Mentrestant, l'actuació del Plé del Consell Directiu d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA s'ha inspirat en la fidelitat als principis bàsics del nostre Partit i en el propòsit de conciliar, fins on es pugui, les divergències tàctiques de les diferents tendències minoritàries dels militants d'ESQUERRA i altres grups del nacionalisme català. A aquesta voluntat de conciliació i d'unitat patriòtica hem subordinat problemes de disciplina i, amb més motiu, les qüestions personals. Fins i tot el Plé del Consell d'E. R. de C. no ja volgut afeblir amb la pública oposició cap activitat lícita inspirada en el daler de donar més ample suport a la causa de Catalunya en tant que, els qui menessin aquesta acció, no s'atribuïssin una representació que no tenen ni els pertoca.

El Plé del Consell d'E. R. de C. no ha de repetir ara les paraules prou conegudes dels nostres més il·lustres capdavanters quan van fixar, tot just votat l'Estatut, la veritable significació que té per als catalans l'Autonomia de setembre del 1932, tan discutida pel regateig d'una oposició digna del Consell de Castella de Felip Vè. Per tant, tota acció que sense posar en perill les reivindicacions assolides, tendeixi a realitzar el nostre programa nacionalista i social, interpretarà sempre el nostre voler íntim i la doctrina d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA.

Vinclats per germanor a la comunitat de pobles hispànics, volem l'unió lliure i orgànica d'una Espanya digna d'un destí malmès per influències estranyes a la tradició peninsular i no consentirem que restin amb els nostres vots a la mercé d'una operació aritmètica de majories no catalanes, la plenitud de la nostra llengua en la vida cultural i política, ni l'organització de la nostra vida nacional dintre de la comunitat hispànica, amb les institucions del nostre propi dret, puix que la sobirania unitària i ilimitada que l'Estat espanyol vulgui invocar fou tant l'any 1714 com l'any 1939, una conquesta de les armes estrangeres imposada a Catalunya en nom d'interessos que no són pas nostres ni espanyols. I, encara que la majoria d'una Espanya deformada volgués imposar-se no podríem acceptar aquesta sobirania ilimitada. L'Autonomia reconeguda per auto-determinació i aquest és el cas de l'article II de la Constitució del 1931, puix que la iniciativa neix del poble català i és sotmesa a referèndum no és retroversible. Podrà ésser reformada en el detall de les seves competències però no pas anul·lada sense el consentiment del poble que va referen-

El Sr. Santaló, Delegat del President de la Generalitat de Catalunya, davant de l'altar de la Patria

Joan Lluhí Vallescà

PER Antoni Maria Sbert

Joan Lluhí Vallescà, fill d'un dels més destacats fundadors i animadors de la vella Esquerra Catalana — amb Jaume Carner, Pere Coromines, el pare Sunyol i Amadeu Hurtado —, va estudiar Dret a la Universitat de Barcelona. Com el seu pare, doncs, en Joan Lluhí Vallescà era advocat.

Quan va ensorrar-se la Dictadura del general Primo de Rivera, en Joan Lluhí amb en Joan Casanelles i altres amics, va fundar a Barcelona el setmanari "L'Opinió" i en va fer la tribuna del republicanisme catalanista d'esquerra. Fou aleshores que vaig conèixer en Lluhí, en els moments en que "L'Opinió" recolzava el moviment universitari de la F.U.E.

Com Lluís Companys, en Lluhí i els seus amics, varen oposar-se a la col·laboració amb els governs del general Berenguer i de l'almirall Aznar. Lluís Companys va rebutjar el càrrec de regidor de l'Ajuntament de Barcelona constituït pel govern Berenguer i presidit pel comte de Güell.

Amb motiu de l'homenatge que en nom dels intel·lectuals castellans defensors de la nostra llengua, els quals havien adreçat al govern de Primo de Rivera i a

l'opinió, un manifest per a protestar contra les limitacions, de persecució, imposades a la cultura catalana, en Lluhí fou un dels organitzadors de l'àpat que es celebrà en el restaurant "Pàtria" de Barcelona, afirmant una trascendent companyonia entre republicans espanyols i catalanistes d'esquerra. Els senyors Azaña i Albornoz pronunciaren en aquella campanya els dos parlaments cabdals per a l'entesa hispano-catalana.

En Joan Lluhí va treballar, amb l'activitat que caracteritzava el seu temperament polític, molt eficaçment per a articular la Conferència l'Esquerra del març del 1931, iniciadora del nostre Partit.

dar a les urnes la voluntat d'ésser autònom. Auto-determinació dintre de la República, certament, però el principi de l'autonomia resta com un acte del poder autònom que el poder central no pot invalidar més que en allò que depassi les normes constitucionals i en aquelles competències el qual reconeixement és discrecional i facultatiu de les Corts.

Cal que els catalans ens apleguem, independentment dels nostres programes per un pervindre immediat, entorn de la representació de la Catalunya autònoma per tal de reforçar la nostra personalitat amb la unitat nacional i defensar els nostres drets de catalans en el recobrament immediat de la Pàtria.

Cal que els homes de l'ESQUERRA enlairats per damunt de les passions i de la pròpia estimació, a les posicions polítiques més legítimes i lícites, una vegada més reintegrem al Partit tota la força que ha rebut del poble català sempre que ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA ha estat unida.

El darrer servei que els dirigents del Partit a Mèxic podem i devem retre, des d'ací mateix, és aquesta unitat al servei de Catalunya i entorn del seu President fins i tant que la nostra Pàtria no pugui donar-se el Govern que li escaigui.

Les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931, van portar en Lluhí a l'Ajuntament de Barcelona, on tingué una breu però brillant participació en la política que afirmava la República, posant de manifest la fallida del règim caigut, el qual va deixar també en fallida l'hisenda municipal.

El 28 de juny següent en Lluhí fou elegit diputat per Barcelona a les Corts Constituents. Vam fer bona part de la campanya electoral junts i recordo el seu parlar d'orador seré i reposat, i la seva indignació teixida de renecs, escoltant els parlaments, farts de pinyols i d'abrandaments irresponsables, de molts oradors que ens acompanyaven per a obrir els actes.

A les Constituents, la seva tasca va ésser brillant i eficaç i recordada a amb simpatia, malgrat l'ambient, sovint hostil, de les Corts, entre els republicans i socialistes espanyols. Coincidint amb el sentiment de Lluís Companys, en Lluhí va tenir l'encert de no oblidar mai que hi ha un sentiment espanyol tan fort en els castellans com és el nostre sentiment català, i, encara més, per quan aquest sentiment de l'Espanya castellana, hereu de totes les intransigències seculares, tendeix per un instint primari, a la violència, i és més incompatible amb el sentiment català, del que ho pugui arribar a ésser, amb aquesta

Els nacionalistes catalans tenim una idea espanyola d'Espanya i, alhora, un sentiment català de l'Espanya, — un sentiment català d'Espanya gran, — un sentiment catalano-europeu — mentre costa molt de trobar en la concepció de l'Espanya, tal i com la feren els monarques estrangers i els corrents del Renaixement, — cesarista —, una tendència compatible amb la nostra existència com a nació. En Lluhí distingia, amb una clara intuïció, aquest perill d'antinòmia i s'esforçava per defugir tot el que pot ofendre el sentiment espanyol — que és un fet si més no —, i per encarrillar el problema de Catalunya com un problema de llibertat, remocionant aquest fons llibertari que resta malgrat tot, en la consciència de la majoria dels espanyols.

La tasca d'en Lluhí a la Comissió parlamentària de l'Estatut de Catalunya, va ésser del tot coincident amb aquesta orientació marcada des del primer dia pel President Companys, Cap, aleshores, de la minoria catalana.

Fins a la fi del 1932 en Lluhí va ésser Vice-President de la minoria d'Esquerra Catalana a les Corts, càrrec en el qual vaig tenir l'honor d'ocupar la seva vacant a partir del moment en que ell va ésser nomenat Conseller Primer del primer Govern constitucional de Catalunya. En col·laboració amb el nostre estimat amic, Secretari general d'E. R. de C., en Josep Tarradellas, Secretari del President Macià i primer Conseller de Governació de la Generalitat restaurada, en Lluhí va esforçar-se per tal de donar al Partit i a la política catalana, una empremta juvenívola i un caràcter

(Passa a la última plana)

L'alliberament de França i la situació dels nostres compatriotes

L'alliberació de França ha estat motiu de joia i de satisfacció per a tot el món civilitzat. França ha conegut les hores més tràgiques de la seva història i s'ha sentit a dos dits de la mort com a nació lliure sota l'allau germànica. L'esperit i la força de la llibertat moderna que va néixer a França ha salvat França. Cal considerar, però, que el triomf dels exèrcits aliats no hauria estat segurament tan planer, — relatiu —, sense l'esforç dels patriotes francesos que han lluitat heroïcament amb tots els mitjans contra els invasors. Entre aquests lluitadors figuren centenars de catalans i de republicans de tots els pobles d'Espanya. Una vegada més s'ha posat de relleu que el sentiment de llibertat és més fort que cap altre en el cor dels homes que saben unir-se i agermanar-se per l'imperatiu de la solidaritat humana, la més alta solidaritat que hagi hagut. La lluita dintre de França portada a terme, colze a colze, per homes de totes les nacionalitats i de totes les tendències, ensems que un exemple encara a seguir, ha salvat la humanitat de la vergonya a la que el feixisme volia portar-la. Assenyala, a més, l'alba de l'alliberació per als pobles dominats per la brutalitat totalitària. Catalunya es troba en aquest cas. Es per això que als catalans l'alliberació de França ens causa una doble alegria. A la joia del món afegim la d'un poble a la vespra del seu recobrament. I és difícil no emocionar-se pensant en la situació dels nostres compatriotes que després de les vicissituds i penalitats sofertes durant cinc anys poden considerar-se lliures de perill i en disposició de poder fer servei a la causa dels pobles alliberats que és la seva i la nostra pròpia causa. Els noms de tots els que ara ens venen a la memòria faria una llista extensíssima. Tots són dignes del nostre record i de la nostra estimació. Esmentarem tan sols els noms dels més represen-

tatius per creure que en aquests moments simbolitzen el nom de tots: Josep Irla, President interí de la Generalitat; Rovira i Virgili, President interí del Parlament de Catalunya; Mestre Pompeu Fabra, la figura més preclara de la nostra cultura; Mestre Pau Casals, geni de la sensibilitat artística del poble català; Nicolau d'Oliver, prestigi indiscutible de la nostra intel·lectualitat; Pous i Pages, fi esperit de la nostra literatura moderna... Esmentarem també com a tribut de fraternitat ideològica i patriòtica els noms dels nostres benivoluntats companys dirigents d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA, Josep Tarradellas, Ventura Gassol, Joan Saurer i els dels diputats del Parlament català: Humbert Torres, Joan Tauler, Miquel Guinart, Martí Barrera, Josep Magre, Joan Mora, Pere Blasi, Jaume Salles, Francesc Viadiu, Carles Gerard, Pau Romeva, Pere Lloret, Ribas Sobrerano, Nicolau Battestini, Josep Fontbernat, Laureà Dalmau, Arnau Cortina, Josep Companys.

A tots els sabem a hores d'ara prop de la nostra Pàtria i, per això mateix, en disposició de poder realitzar la tasca més eficaç, — encara que només sigui per raó d'aquesta proximitat —, del moment actual, que totes les que es puguin realitzar a milers de kilòmetres lluny de la nostra terra. Creiem sincerament — i sense que això vulgui significar una crida a la passivitat, ans al contrari, — que són ells, els nostres compatriotes que es troben a França, els encarregats de sentir amb la màxima intensitat els anhels de Catalunya i d'establir amb el nostre poble els contactes necessaris per a l'obra d'alliberament que més aviat o més tard veurem triomfar. Perquè són dignes de la nostra confiança, perquè han estat els que més han sofert, a ells i a tots els combatents de la llibertat va gairebé tota la nostra salutació més fervorosa.

antenna

I

Es gairebé enlluernador escoltar paraules versallesques pronunciades dalt d'un escenari: "Senyores, senyores... (Petita pausa preparatòria) Senyors del Consell Nacional..."

Com? Com? Qui són? I fins el gran poeta que seu a la taula presidència dalt de l'escenari, una mica distret, ha fet un lleu gest com si busqués algú. Quin somriure més íll! — Però sí soc jo, ha pensat. Oh divina ironia dels poetes que els plau donar-se en espectacle a ells mateixos...

L'orador continua però gairebé no s'el sent perquè els infants són iconoclastes i no estan per brocs. Un senyor indignat s'aixeca de la cadira — "Facin el favor de callar... o és que en aquesta casa no hi ha

autoritat". Aquest senyor, després de les paraules que han estat pronunciades versallescament (Senyores, senyores... Senyores del Consell...) és també un iconoclasta o un humorista que s'ignora. — "Es que no hi ha autoritat?" Aquestes paraules, com una mica de fum, van fent giragonses i pessigolles a l'aire. Després com tot el d'aquest món no deixen rastre.

Però ara l'orador parla, en efecte, de Versalles. L'enlluernament augmenta. Soltadament com una perdiu caçada al vol, un català charmant, potser el més charmant dels catalans de Mèxic, el que porta el nom més il·lustre, exclama com un tret:

— Té, ara parla de Versalles i potser no hi ha estat mai...

La sala, els homes, les paraules, (Passa a la tercera plana)